

СВЕТОТО ОТКРОВЕНИЕ

В своята вяра Църквата изхожда от събитието на Божието Откровение. В него, от една страна, присъстват Бог, Който се открива, и, от друга страна — човекът, който приема и вярва в Божието Откровение. Вярата и Откровението не са отделени, а представляват една и съща реалност, в която са включени Бог и човекът.

Съществуват религии, в които не се говори за откровение (напр. будизмът), но и такива, в които се говори за откровения. Тези откровения обаче са само предчувствия за Бога и остават в границите на естественото човешко познание. А едно нещо е да предчувстваш Бога, друго е да Го познаеш Какъвто е.

Несъвършенството на религиите преди Христос и особено на онези след Него се вижда в това, че в своите търсения на Бога те изхождат от човека и се упоават само на неговите сили. В тези усилия инициативата е винаги от страна на човека и той е единственото мерило за всичко, та дори и за Бога. Затова с право може да се каже, че във всички религии човекът е творец на боговете.

Откровението на Бога като Личност

В християнството, което е белязало края и безсмислието на всички религии, Бог има инициативата и се открива в Личността на Своя Единороден Син, Господ Иисус Христос. Като несътворен Бог е над всичко сътворено и, според учението на св. Йоан Дамаскин, Той е отделен от човека и света „не по място, а по Своята природа“²³. Според християнското схващане човекът със своите разумни способности никога не би могъл сам да достигне познание за Бога и, ако Бог не се беше открил, между Него и цялото творение би останала непреодолима бездна²⁴.

В Църквата, в Стария и в Новия Завет Бог се открива винаги като Личност. Той се явил на Мойсей на планината Синай като Яхве (срв. *Изх. 3:14*), като *Този, Който е*. Следователно Той не е открил нещо за Себе си, а е открил Себе си. Името Яхве (Вечносъществуващия) е името на Бога, Който е Личност, а не някаква безлична висша сила²⁵. Това име означава, че в Него е изворът на всяко съществуване и живот²⁶. Само Бог съществува от вечност и Той е привел цялото творение от небитие в битие. Само Той има истинско съществуване, докато светът, като сътворен, дължи своето съществуване на Него.

Откровението — призив в общение

Вечният и несътворен Бог се открива на човека като тварно битие, като го призовава в общността. Освен това Той се открива не само като Господар и Вседържител, но и като Отец на всички избрани: Ной, Авраам, Исаак, Иаков, Мойсей, а чрез тях и на целия народ. Бог се е явявал на Своите избраници в решаващи исторически моменти, откривайки Своите воля и промисъл за света: на Ной е казал за потопа, с Авраам е сключил завет, чрез Мойсей е избавил Израил от Египет и т. н. Божието Откровение е историята на завета между Бога и човека, а това означава, че то е неотделимо от историята, и обратно, че историята е неотделима от

Откровението. Самата история става свещена история на Божието действие, тъй като Бог се явява и действа в нея.

В Новия Завет е пълнотата на Откровението, осъществена чрез Единородния Син, Който от вечност е в недрата на Отца и Който обясни Отца (срв. *Иоан. 1:18*). Това потвърждават Христовите думи: *Който е видял Мене, видял е Отца (Йоан. 14:9)*. Господ Иисус Христос открива цялата истина за Бога, тъй като Той е образ на невидимия Бог (*Кол. 1:15*). Макар само Синът Божий да идва в света, Той не е сам в Откровението. Бог се явява като Света Троица, а самото Откровение е от Отца чрез Сина в Светия Дух, потвърждение за което намираме във великите събития от живота на Христос: при Неговото Кръщение в река Йордан, както и на планината Тавор на Преображение. И в двете събития присъстват и Светият Дух, и Отец, Който се явил с думите: *Този е Моят възлюбен Син, в Когото е Моето благоволение (Мат. 3:17; 17:5)*.

Църквата вярва, че единственото Откровение на Бога пред хората е онова, което е дадено в Христос и че друго божествено Откровение не съществува. Истината за Бога и истината за човека явява Единородният Син Божий, Който е станал истински човек, оставайки истински Бог. Бог е осъществил пълното общение с човека в Христос, който е съединил божествената и човешката природа в една Личност. Затова Откровението в Христос показва не само съвършения Бог, но и съвършения човек.

Църквата — свидетел и пазител на Откровението

Докато в Стария Завет Бог се явявал само на Своите избраници — патриарсите, пророците и царете, в Новия Завет всички членове на Църквата приемат Неговото Откровение. В Новия Завет на Петдесетница се изпълнява пророчеството на Йоил: *Ще изляе от Моя Дух върху всяка плът... (Деян. 2:17)*. Откровението обаче никога не се насочва към някого, който е извън Църквата, към такъв, който с гордост се е отделил от божествената Истина, а — по думите на св. Исак Сирийн — „тайните се откриват на смиреномъдрените“²⁷, т. е. на онези, които са в Църквата. Това означава, че за Откровението не може да се говори извън Църквата, защото тя е негов свидетел и пазител.

Откровението като среща на Бога и човека в Църквата е дар на свободата в Светия Дух и потвърждение на пълната свобода и на Бога, и на човека. Бог свободно и от любов влиза в общение с човека, а човекът — в зависимост от Бога. Това е най-достойната зависимост, защото е зависимост в любовта, в която човекът проявява своето най-дълбоко назначение — че е сътворен за общение и за любов с Бога и ближния. Чрез другия/Другия и в срещата с другия/Другия той наистина намира себе си и — от личния опит с Бога — познава, че само общението с Него предлага възможността да осъществи себе си напълно като личност.

Евхаристията — връх и кулминация на Божието Откровение

Божието Откровение не е завършено в историята, а продължава и днес в Църквата в светите тайнства и преди всичко в светата Евхаристия. Истината на Откровението се преживява най-дълбоко именно в Църквата като Тяло Христово и най-пълно се проявява в Причастието. Онзи, който достойно участва в светата Литургия, вижда Бога все по-ясно, защото всеки път „все по-изобилно притежава дара на Духа“²⁸ и колкото по-непрестанно напредва, толкова по-ясно

вижда светлината на Божествената Истина. Този и такъв подход към Откровението ни води до следните заключения:

а) Евхаристията като общение с Бога остава завинаги най-висшата и най-съвършената форма на Божието Откровение (срв. *1Йоан. 1:1*).

б) Виждането на Бога (било чрез светите икони или чрез подвижническия опит) е виждане на нетварната светлина, откриване на Бога в Христос, а не извън и независимо от Него. Явяването на Бога — Теофанията — е всъщност явяване на Христос — Христофания.

Литургията като връх и кулминация на Божието Откровение в този век е икона на бъдещото Небесно Царство, в което докрай ще се осъществи общението на Бога и човека, Божият план за човека и света. Окончателното Откровение на Бога пред хората ще стане при Второто пришествие на Господа, когато ще видим Бога *лице с лице (1 Кор. 13:12)*. Следователно Откровението, както и вярата, е свързано с бъдещето. Бог държи в Своя власт окончателното явяване до слизането на Небесния Йерусалим на земята, когато Небето и земята ще се съединят, а Господ Христос ще бъде Онзи, *Който изпълня всичко във всичко (Еф. 1:23)*.